

Utrecht , 28 maart 2013.

Geachte heer Dekker,

De Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) en het Nederlands Instituut van psychologen (NIP) maken graag gebruik van de internetconsultatie om te reageren op de concept AMvB passend onderwijs.

De aanbiedingsbrief benoemt de doelgroepen van de regeling. Gedragswetenschappers (psychologen en orthopedagogen) worden hier niet genoemd, maar de regeling heeft, zelfs expliciet, ook op hen betrekking.

NIP en NVO zijn ingenomen met het belang dat u in deze regeling hecht aan de inzet van de expertise van psychologen en orthopedagogen bij het realiseren van passend onderwijs. Met verbazing hebben we echter kennisgenomen van het onderscheid dat gemaakt wordt tussen psychologen en orthopedagogen. Beide beroepsgroepen zijn werkzaam in het onderwijs en hebben een gezamenlijk beroepsprofiel dat uitgebreid beschreven staat in deel 2 van de recent gepubliceerde 'Praktijkrichtlijnen voor psychologen en orthopedagogen werkzaam in het onderwijs'. Het onderscheid dat gemaakt wordt tussen deze twee beroepsgroepen onderschrijven NIP en NVO dan ook niet. Wij verzoeken u het besluit aan te passen zodat het samenwerkingsverband naar eigen inzicht een (geregistreerd) psycholoog of orthopedagoog kan aantrekken voor de adviesrol.

Naar de mening van NIP en NVO is voor advisering over toelating tot het speciaal basisonderwijs of het speciaal (voortgezet) onderwijs noodzakelijk dat een psycholoog of orthopedagoog minimaal beschikt over een vakbekwaamheid op postacademisch niveau, zoals een Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, Orthopedagoog-Generalist NVO of gezondheidszorgpsycholoog BIG. Het gaat bij advisering over de toelating tot speciaal basisonderwijs en (voorgezet) speciaal onderwijs namelijk om diagnostiek in vaak complexe situaties en een advies omtrent de toelaatbaarheid heeft grote impact voor zowel voor de betreffende leerling en zijn/haar ouders, als voor (de inzet van middelen van) het samenwerkingsverband. Wij verzoeken u dat op te nemen in het besluit.

NIP en NVO wijzen u erop dat de leden van de beroepsverenigingen gebonden zijn aan een beroepscode en bijbehorend tuchtrecht. Daardoor zijn zij gehouden aan regels omtrent afstemming met ouders en het waarborgen van privacy. Ook dat lijkt ons in het bepalen van toelaatbaarheid voor (voortgezet) speciaal onderwijs een groot goed.

Hierna treft u per onderdeel van het besluit een nadere onderbouwing van onze visie:

Ontwikkelingsperspectief

NIP en NVO kunnen zich vinden in de eisen die gesteld worden aan het ontwikkelingsperspectief, zoals nader verwoord in de nota van toelichting. Wel zou moeten worden genoemd dat bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectief bij voorkeur een gedragswetenschapper betrokken wordt. Het is steeds vaker gebruik dat via multidisciplinaire samenwerking in de school een goed beeld wordt gevormd van de aanpak die noodzakelijk is om het kind en zijn/haar ouders en de leerkracht zo optimaal mogelijk te ondersteunen. De gedragswetenschapper is bij uitstek deskundig om in dit proces over het ontwikkelingsperspectief te adviseren.

In de nota van toelichting wordt gesteld dat een ontwikkelingsperspectief verplicht is voor alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. NIP en NVO zouden graag zien dat in de toelichting ook expliciete aandacht wordt besteed aan de extra ondersteuning die noodzakelijk kan zijn vanwege sociaal-emotionele problematiek. Leerlingen die als gevolg van sociaal-emotionele problematiek dreigen af te zakken naar een lagere uitstroomrichting dan verwacht mocht worden, dienen extra ondersteuning te krijgen. In het ontwikkelingsperspectief moet ook in die gevallen opgenomen worden welke inzet wordt gepleegd om de optimale ontwikkeling van de leerling te bevorderen.

Bij de onderbouwing van het ontwikkelingsperspectief zou naast de kindgebonden- en omgevingsfactoren, ook explicieter moeten worden ingegaan op de inrichting van het onderwijs. Onder het begrip *omgevingsfactoren* wordt vaak met name de thuissituatie van de leerling verstaan, terwijl ook de inrichting van het onderwijs van grote invloed kan zijn op de prestaties van de leerling. Wij zouden graag expliciet in de toelichting op het besluit benoemd willen hebben dat bij het opstellen van het ontwikkelingsperspectief ook wordt bezien wat de leerling nodig heeft aan onderwijssteuning en hoe de betreffende school of een eventueel een andere school daarin kan voorzien.

Deskundigen verbonden aan het samenwerkingsverband

De beroepsverenigingen NIP en NVO hebben eerder gepleit voor de verplichte betrokkenheid van gedragswetenschappers (psychologen of orthopedagogen) bij de toelating tot speciaal basisonderwijs of het (voortgezet) speciaal onderwijs. Het is dan ook goed om te zien dat dit in deze regeling zo expliciet wordt genoemd en dat er gekozen is voor flexibele inzet van expertise door middel van de 'eerste deskundige en tweede deskundige' systematiek. Zoals hierboven al is aangegeven kunnen NIP en NVO zich niet vinden in het onderscheid dat gemaakt wordt tussen de Orthopedagoog en de Kinder- en Jeugdpsycholoog. Psychologen en orthopedagogen werkzaam in het onderwijs hebben een gelijk profiel en opleidingsniveau. Voor een beschrijving van de competenties, taken en werkzaamheden van de psycholoog/orthopedagoog in het onderwijs verwijzen we kortheidshalve naar deel 2 van onze praktijkrichtlijnen.¹ Ook in ons advies van november 2012 aan het ministerie hebben we bovendien gepleit voor de inzet van postacademisch opgeleide, gekwalificeerde, pedagogen en (school)psychologen.

¹ De 'Praktijkrichtlijnen voor psychologen en orthopedagogen werkzaam in het onderwijs' zijn een product van NIP en NVO. Vooral deel 2 van deze richtlijnen is in deze context van belang. De richtlijnen zijn te vinden op: <http://www.psynip.nl/praktijkrichtlijnen-2013-geheel.pdf> of http://www.nvo.nl/dossiers/onderwijs/passend_onderwijs.aspx

De eerste deskundige zou naar ons inzicht een psycholoog of orthopedagoog moeten zijn die minimaal beschikt over een vakbekwaamheid op postacademisch niveau, zoals een Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, Orthopedagoog-Generalist NVO of gezondheidszorgpsycholoog BIG.

Van deze geregistreerde gedragswetenschapper mag ook verwacht worden dat hij/zij overzicht heeft van de onderwijsmogelijkheden in de regio en het aanvullende aanbod vanuit zorginstellingen. In de ene regio is een zelfde leerling misschien niet aangewezen op speciaal onderwijs, omdat er sterke scholen of aanvullend zorgaanbod beschikbaar is, terwijl dat in de andere regio niet het geval is en speciaal onderwijs daardoor het enige alternatief is. Door het stellen van deze eisen wordt de brede deskundigheid van de eerste deskundige beter gewaarborgd dan in het huidige conceptbesluit.

De omschrijving van de tweede deskundige sluit aan bij onze ideeën en uitgangspunten dat steeds breed gekeken moet worden naar het creëren van een onderwijssituatie waarin het beste tegemoetgekomen kan worden aan de (onderwijs)behoeften van het kind zodat daadwerkelijk passend onderwijs tot stand komt. Daar kan inderdaad afhankelijk van de situatie de expertise van de maatschappelijk werker, een arts of een kinderpsychiater voor nodig zijn.

Landelijke geschillencommissie passend onderwijs

NIP en NVO kunnen zich goed vinden in de in het besluit benoemde expertise die beschikbaar moet zijn bij de leden van de geschillencommissie.

Uiteraard is het ook nodig dat voldoende expertise wordt ingeschakeld in het traject voorafgaande aan geschilbeslechting door de commissie. De orthopedagoog of psycholoog kan een belangrijke rol spelen in de afstemming tussen ouders en de school, ook in het geval van een conflict, maar nog liever: in het voorkomen daarvan.

Het orthopedagogisch-didactisch centrum

Een samenwerkingsverband kan ervoor kiezen om een opdc onderdeel te laten zijn van het samenwerkingsverband. In een opdc volgen leerlingen onderwijs voor wie een orthopedagogische en orthodidactische benadering is geboden. In het besluit worden voorwaarden benoemd waaraan een opdc moet voldoen. Het verbaast NIP en NVO dat naast de eis dat de docenten moeten voldoen aan bevoegdheid- en bekwaamheidseisen, niet tevens de eis wordt gesteld dat de expertise van gedragswetenschappers (psychologen of orthopedagogen) wordt ingezet. Wij pleiten ervoor dat dit wordt opgenomen in het besluit.

Wij hopen dat u onze voorstellen tot wijziging zult verwerken in het besluit.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van de Nederlandse Vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO)
Het bestuur van de sector Jeugd van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)